

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FORENING & MUSEUM

MEMLEMSBLAD FOR HELSINGØR MUSEUMSFØRENING * NR. 1 1987

REDAKTION

Birger Mikkelsen (ansvh.)

Kenno Pedersen

Lars Bjørn Madsen

Stof til medlemsbladet bedes indsendt til Helsingør Museumsforening, Hestemøllestræde 1, 3000 Helsingør

MØDER OG ARRANGEMENTER:

Generalforsamling onsdag den 18. marts 1987, klokken 19.30 på Hovedbiblioteket, Store Sal.

I forbindelse med generalforsamlingen, vil Helsingør Kommunes Museer vise et par gamle film fra Helsingør optaget i 1907 og i 1950'erne.

NYE MEDLEMMER

Indmeldelse i museumsforeningen kan ske ved henvendelse til Helsingør Museumsforening, Hestemøllestræde 1, Tlf. 02 21 00 98.

Velkommen til det nye blad!

Museumsforeningens bestyrelse har godkendt et forslag fra det museale udvalg, som vil udteende et medlemsblad, der efter planen skal udkomme fire gange om året.

Det er mit håb, at medlemmerne vil tage godt imod bladet og bruge det flittigt - både til at orientere sig om møder, udstillinger, aktiviteter og udgivelser og også meget gerne til selv at skrive om de ting, der ligger dem på hjerte.

Bladet hedder, som det ses, FORENING OG MUSEUM, og udvalgets tanke med titlen er, at der skal berettes fyldigt om foreningens virke, men så sandelig også om store og små nyheder fra Helsingør Kommunes Museer. Allerede i dette første nummer, har museumschefen og hans medarbejdere bidraget med flere artikler. Jeg glæder mig meget over dette indhold, som giver bladet blivende værdi som lokalhistorisk skrift.

Helsingør Museumsforening tager i denne vinter fat på sit første hele arbejdsår, som har fået en fin start med det velbesøgte arrangement "Hvad er det?" på Marienlyst slot. Dette er imidlertid kun een af mange planlagte aktiviteter, som dette og følgende numre af bladet vil orientere om. Derfor skal der lyde et velkommen - både til det nye blad og til museumsforeningens virksomhed i 1987.

Jacob Olrik

Børge Starch Petersens billedskærerværksted

Bymuseets samlinger blev i 1982 forøget med afdøde billedskærer Børge Starch Petersens værksted, som lå i Bjergegade 15.

Børge Starch Petersen var født i 1903 på Frederiksberg. Han fik næringsbrev som mester i Helsingør 1933 på grundlag af et svendebrev fra 1923. Han annoncerede da i avisen: Alt Billedskærerarbejde udføres til billigste Priser. Specialitet: Lysekroner og Figurer. Tegninger og Overslag gratis.

Hans første værksted lå i Sudergade 11, men i 1935 flyttede han til Bjergegade 15. Af hans regnskaber kan man se, at han allerede fra 1927 har arbejdet arbejdet selvstændigt, idet han udførte udsmykningsarbejder for snedkermestre, såsom topstykker til senge, udskaarne bordben og lignende. Forstykker til radiokasser var åbenbart på mode i 1930-erne. Der var forskellige modeller, som alle kostede 9 kroner. Han samarbejdede også med Helsingør Skibsværft, hvor han udskar navnebrætter til skibene og kongekroner til DFDS. Amagerhylder og lyse-

stager har været gode salgsartikler til private. På Kronborg angives han at have sat næser på figurer og at have udført andre reparationer i kirken og riddersalen. På listen over tegninger står et vikingskib til USA, diverse relieffer, våbenskjolde og byvåben, som viser ham som en alsidig kunstner.

Billedskærerfaget har gamle traditioner i Helsingør, selv om det fra meget gammel tid har måttet dele navn med snedkerne. I Helsingørs Stadsbog nævnes 1550 en Ingel Snidker, en Willum og en Hans. I 1553 var Peter Snidker for retten "om den skade, han uforvarende gjorde Jochum Møller af Hamborg søndag næst forgangen, som han stod for Jost's dør, slog han til svend og ramte Gud bedre det forne Jochum i sit øje! Man enes dog om en bod på 40 daler, "af hvilken sum han straks fornøjer ham 10 daler, resten skal betales inden Helligtrekongers dag." Allerede 4. december er det galt igen, Peter Snidker har slået skipper Severin og Marine Trommeslager på munden. Åbenbart en

krasbørstig herre.

Snedkerne har ikke før den tid hørt til byens mest fremtrædende borgere, kun en enkelt, den før omtalte Ingel Snidker, nævnes af og til blandt de seksten gode dannemænd, der var udtaget til tingsvidner. Tidspunktet var ellers gunstigt for træarbejderne. Kirker, klostre og slotte krævede mange og store udsmykninger i tidens svulstige stil, ikke mindst i Helsingør, der jo ejede alle tre kategorier.

En af de mest kendte, kongens snedker Jasper eller Jesper Mathiesen, hvis først kendte arbejde i Helsingør er prædikestolen i Sct Olai Kirke, havde sin gård, hvor nu Helsingør Værft ligger. Ifølge loven fra 1558 skulle snedkeren bo i byen, hvorimod tømreren godt måtte have sit værksted i en landsby. Snedkerens og billedskærerens arbejde kræver tag over hovedet, limpotten des-

uden også et ildsted. Billedskærerens udførte som regel også dekupørarbejde, indlagte arbejder, der krævede godt, lagret træ og finér, hvorfor det også var nødvendigt med god lagerplads. Træet skulle lagres i årevis,

før det kunne bruges.

Billedskærerens arbejdsplads og værksted var i øvrigt ikke så forskelligt fra i dag. På et træsnit fra 1767 ses, at høvlebænken på det tidspunkt havde nogenlunde samme udformning som i dag.

Også jern, knipler og andet værktøj havde allerede fundet sin endelige og mest hensigtsmæssige form.

Børge Starch Petersens værksted kan nu ses genopstillet på loftet i Vor Frues Kloster.

J. & L. NIEMANN

Edvard Munchsvej 9

3000 Helsingør

05.08.1987

Smuk gave fra sds

Sparekassen SDS, Helsingør region, har givet Helsingør Museumsforening en særdeles smuk og velkommen gave. En donation på 10.000 kr er modtaget med tak og vil blive brugt til delvis finansiering af udgivelsen af bind nr 7 i serien "Helsingør - som fotografen så det", hvori Helsingør Kommunes Museer har gjort en del af det rige billedmateriale i sine arkiver tilgængeligt

for alle.

Det bind, som Sparekassen SDS hjælper med at få ud, vil bringe en del af Chr Sørensens fotosamling fra Snekkersten og Skotterup, som nu er udstillet på Flynderupgård, og som i øvrigt er skænket til Helsingør Kommunes Museer.

I 1987 udkommer også bind nr 8 i serien. Det vil få titlen "Smeden", og det marke-

rer 100 års jubilæet i Smeden og Maskinarbejdernes Fagforening, nu Helsingørs afdeling af Dansk Metal.

"Smeden" udgives af Helsingør Kommunes Museer, og der er truffet aftale om udveksling af et antal eksemplarer med Museumsforeningen, hvis medlemmer derfor vil få tilbudt begge bøger til favørpris.

hvad er det ?

Nej, det er ikke optakten til en løserkonkurrence, men et ærligt ment spørgsmål.

Museet har for nylig modtaget denne tang. Den værre har det vist sig umuligt at finde ud af, hvad den har været brugt til.

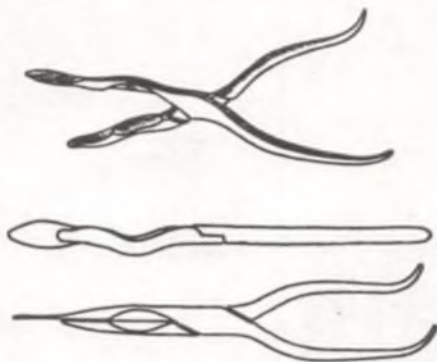
Tangen er af nyere dato, så højst sandsynlig er dens mægtige

brug adskillige steder ... men inden for hvilket felt?

Vi håber meget på læsernes hjælp. Tangen vil i den nærmeste fremtid ligge ved akranen på Rymuseet, så den kan besees in natura.

På forhånd tak for hjælpen.

Anne Majken Snerup Rind

TOPOGRAFISK GRAFIK PÅ MARIENLYST SLOT

Marienlyst slot er for tiden lukket på grund af bygningsarbejde, men vil efter planen blive genåbnet 14. april. Da præsenterer Helsingør Kommunes Museer en ny, spændende særudstilling der foreløbig har titlen "Helsingøregnen i grafisk kunst".

Udstillingen bliver naturligvis en efterfølger til den meget succesrige udstilling af topografiske malerier på Marienlyst slot i 1986. Denne gang gælder det tegninger, kobberstik,

litografier og andre grafiske arbejder, som museerne bringer frem fra gemmerne.

I forbindelse med udstillingen vil en række af arbejderne blive reproduceret som postkort, og der forhandles om en "pakke" til favorpris til museumsforeningens medlemmer - måske også med sidste års maleri-postkort indlagt. I øvrigt vil foreningens medlemmer på vanlig vis blive indbudt til udstillingens åbning på en forhåbentlig dejlig

forårsdag.

I forbindelse med udstillingen vil en række af arbejderne blive reproduceret som postkort, og der forhandles om en "pakke" til favorpris til museumsforeningens medlemmer - måske også med sidste års maleri-postkort indlagt. I øvrigt vil foreningens medlemmer på vanlig vis blive indbudt til udstillingens åbning på en forhåbentlig dejlig forårsdag.

Bymuseet bygger om

Trods nedskæringer på alle kommunale budgetter kan Helsingør Kommunes Museer alligevel i 1987 gennemføre en stor ombygning og modernisering af udstillingen i Helsingør Bymuseum i Hestemøllestræde, hvor også personalet vil få nye og bedre lokaler. Museumschef Kenno Pedersen fortæller, at arbejdet med rigelig udfoldelse af opfindsomhed og megen genbrug kan holdes inden for det normale driftsbudgets rammer.

Håndværkerne er allerede gået i gang i Karmeliterhuset, hvor alle arbejder naturligvis er godkendt af Det særlige Bygnings-syn. Museet vil dog kunne fungere med normal åbningstid til august, men så lukkes i 14 dage, indtil den nye udstilling kan åbnes omkring 1. september.

En væsentlig del af ændringen er genåbning af Norsjæl-lands Centralbiblioteks gamle hovedindgang mod Sct Annagade. Her vil også museumsgæsterne fremtidig komme ind, og først vil de opleve et nyt publikumsrum med håndbibliotek, udstilling af ny-

erhvervelser og mulighed for at købe en kop kaffe. I denne sektion vil bymuseet også kunne stille nogle hårdt savnede studierum til rådighed for arbejde med arkivalier og lignende.

Bymuseets udstilling arrangeres logisk og naturligt i Karmeliterhusets stueetage og på førstesalen, så man starter i oldtiden, går videre til bymodellen anno 1801, som opstilles i hjørnerummet, hvor man nu finder skoleudstillingens skolestue, og fortsætter langs Hestemøllestræde, op ad den nuværende hovedtrappe, tilbage til førstesalen og ned ad trappen nærmest Sudergade, hvor der i sin tid var adgang til centralbiblioteket.

Ændringerne kræver kun meget beskedne bygningsmæssige indgreb, og monter og andet inventar skal genbruges. Ganske imponerende vil resultatet alligevel blive, at museet får 80 m³ mere udstillingsareal, nye og samlede kontorer, lagerrum og værksteder - og ikke mindst mulighed for en naturlig gang gennem Helsingørs historie, præsenteret med moderne udstil-

lingsteknik. Der bliver noget at glæde sig til.

"FISKERNE" SÆLGES AF FORENINGEN.

Helsingør byråds kulturudvalg har overdraget museumsforeningen den del af oplaget af Birger Mikkelssens bog "Fiskerne fra Kronborg hage til Sletten", som kommunen har købt for en del af arven efter fisker Carl Collatz. Udvalget har tillige godkendt, at foreningen lader indtægten ved salget af bøgerne gå ind i en særlig fond, som skal bruges til færdiggørelse af fiskersamlingen på Flynderupgård.

"Fiskerne" sælges både på Flynderupgård og i Bymuseet i Hestemøllestræde, og det skal understreges, at indtægten ved salget her ubeskåret går tilbage til fiskerisamlingen.

Hvem har lyst til at hjælpe museet

Blandt museumsfor-
eningens medlemmer er
ytret ønske om at
hjælpe museet ved at
udføre et stykke kon-
kret arbejde.

Der foregår jo meget
bag kulisserne på et
museum, men selv om
vi er rimelig flit-
tige, er der desværre
også meget, vi p.g.a.
mandskabsmangel ikke
får udført. Blandt
disse opgaver er der
nogle, der vil være
velegnede for en kreds
af interesserede.

Vi ved ikke, hvilke
områder foreningens
medlemmer har mest
lyst til at tage fat
på, men f.eks. kunne
der være tale om én
gruppe, der arbejdede
med identifikation af
gamle fotos, og én
gruppe, der arbejdede
med fotodokumentation
af nutidsmiljøer.

FOTOREGISTRERING

I museets lokalhisto-
riske arkiv findes
mange hundrede foto-
grafier. De fleste er
heldigvis behørigt-
registreret, men der
er en hel del, der står
under den kedelige
betegnelse "uidentifi-

cerede". Det vil sige
at navne og/eller
lokaliteter ikke er
kendt.

Nogle fotos vil man
aldrig kunne finde ud
af, men størsteparten
vil ved en koncentre-
ret arbejdsindsats
- sammenligning,
lokalkundskab m.v. -
kunne registreres og
komme til at gøre
nytte i det lokalhi-
storiske arbejde. Det
er en tidskrævende
opgave, som museet
desværre kun i ringe
omfang kan ofre tid på.
Til gengæld kan det
være meget underhold-
ende - især når flere
er samlet og hjælper
hukommelsen på gled.

FOTODOKUMENTATION

En anden oplagt opgave,
der også overstiger
museets egne kræfter,
er: fotografering af
nutidige bolig- og
arbejdsmiljøer.

Det hører med til
museets opgaver at
"dokumentere", som
det kaldes, vores sam-
tid - således at frem-
tiden kan få et mere
nuanceret billede af
vores tid, end det er
muligt for os at få

af vores fortid. Til
dokumentation hører
bl.a. fotografering og
evt. opmåling m.m. af
boliger og arbejds-
pladser. Den fornødne
vejledning vil selv-
følgelig blive givet
både med hensyn til
det rent fototekniske
og "reglerne", der
gælder for et sådant
dokumentationsarbejde.

HVORNÅR OG HVORDAN

Vi forestiller os
arbejdsgrupper, der
mødes på museet på
faste tidspunkter -
hver 14. dag eller
hver måned. Det kan
være om dagen eller om
aftenen, alt efter
deltagernes ønske. Til
hver gruppe vil der
blive tilknyttet en
af museets medarbej-
dere.

ANDRE GODE IDEER?

Disse arbejdsgrupper er
kun forslag fra museets
side. Vi hører gerne
om de ideer og inter-
esser, museumsfor-
eningens medlemmer har.

Med venlig hilsen
og på gensyn.

Arne Måjken Snørup Rind
Museuminspektør

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Tilmelding sker ved at
sende en lille lap med
navn og ønske om emner
og tidspunkt til By-
museet, Hestemølle-
stræde 1. Eller ved at
ringe til Arne Måjken
på 02 21 00 98 eller
02 23 56 20 - hhv. By-
museet og Flynderupgård.
Så vil den enkelte høre
nærmere, når vi ved,
hvor mange der har
lyst til at gå ind i en
gruppe.

LITTERATUR

Kenno Pedersen:

Da Birgitte Skaaning og syv andre kvindfolk forheksede Helsingør. (27 s, ill. Kr.42)

Fuskere eller bønhaser - eller da Helsingørs smede fik klø. (40 s, ill. Kr.54)

Museumschefen beretter i disse to letlæste bøger om dramatiske episoder i byens historie.

Hildegard Ražga:

En barndom i Sundtoldens Helsingør. (Redigeret af Birger Mikkelsen. 63 s, ill. Kr.98)

Fru Ražga, f.Lundwall, 1842-1932, ser tilbage på sin barndom og ungdom i en af Strandgades skibsklarerergårde.

Allan Tønnenen:

Helsingørs udenlandske borgere og indbyggere ca. 1550-1600. (163 s, ill. Kr.175)

Sundtoldens Helsingør med dens rige indtjeningsmuligheder trak mange udlændinge til, og det prægede livet i byen på godt og ondt. Bogen bringer også en fortegnelse over de udlændinge, der optræder i byen i denne periode.

Børge Lundh:

The Postal History of Helsingør 1740-1864. (126 s, ill. Kr.375)

Engelsksproget værk om Helsingørs posthistorie i Sundtoldens sidste århundrede. Grundigt resumé på dansk og tysk.

Anne Måjken Snerup Rud og Poul Korsø:

- Glimt af Elværkets historie. (24 s, ill. Ikke i handelen)

Festskrift i anledning af Helsingør kommunale Elværks 75 års jubilæum.

Harald Langberg:

- Dansesalen på Kronborg. (120 s, ill. Kr.285)

Rigt illustreret værk om Kronborgs riddersal med farvegengivelser af samtlige tilbageværende Kronborg-gobeliner.

En af Paul Hübners første tegninger til etårshuset i Hamlets Vænge (Hamlets Vænge nr. 15, 16 og 17)

- Hamlets Vænge - det at bo. (47 s, ill. Kr.100)

Udgivet af Det sociale Boligselskab med artikler af medarbejdere ved Helsingør Kommunes Museer om boligbyggeri i Helsingør 1885-1985, Hamlets Vænges bygningshistorie samt beboerindrykninger.

Illustration for bogen om Helsingør, der var udgivet i 1900. Den er tegnet af Paul Hübner, der var arkitekt og bygningshistoriker. Den er tegnet af Paul Hübner, der var arkitekt og bygningshistoriker. Den er tegnet af Paul Hübner, der var arkitekt og bygningshistoriker.

Birger Mikkelsen:

- Børnehave i 150 år. (s, ill. Kr.97)

Udgivet i anledning af Helsingør Børneasyls 150 år som børnehave.

- Fiskerne - fra Kronborg have til Sletten. (217 s, ill. Kr.225 uindb., kr.270 indb.)

Udførlig beskrivelse af fiskeriet, som det førhen formede sig i den nordlige del af Øresund. Et glimrende supplement til fiskerisamlingen på Flynderupgård Museet.

- Wiibroe - byens brygger (51 s, ill. Ikke i handelen)

Wiibroes tidligere direktør, brygger Bjørn Madsen, skildrer bryggeriets historie fra grundlæggelsen i 1840. Sideløbende hermed beretter museumschef Kenn Pedersen om byens historie og udvikling i den samme periode.

- Læger og sygehuse i Nordsjælland - historisk belyst. (Redigeret af Birger Mikkelsen. 38 s, ill. Ikke i handelen)

Festskrift i anledning af 100-året for oprettelse af Lægekredsforeningen for Frederiksborg amt.

- * En grænseby ved Øresund - eksempler fra Helsingør.
(24 s, ill. Kr.14,70)

Elevhefte for folkeskolens ældste klasser til brug ved forberedelse af lejrskoleophold i området. Kan også anvendes af andre, der skal på tur til området. Udgivet af Dansk Folkeferie.

Niels Lundwall:

- * Ture i Helsingør og omegn.
(36 s, ill. med oversigts- og detailkort. Kr.25)

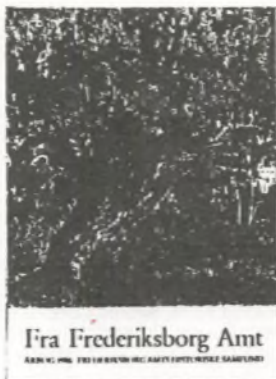
Forslag til gå-cykle-og bilture i Helsingør og omegn med afstikkere til Hillerød, Ven og Helsingborg. Udgivet af Dansk Folkeferie.

AARBØGER

Desuden udkommer en lang række periodiske tidskrifter og årbøger m.m. Mange kan erhverves gratis ved medlemskab af de respektive foreninger.

Helsingør Kommunes Museer:

- * Årbog 1984. 136 s, ill, kr.85. Bl.a. svendevandringar far og nu samt erindringer fra lokalområdet.
- * Årbog 1985. 200 s, ill, kr.100. Bl.a. Helsingørs skolehistorie 1857-1970 og Snekkersten-Skotterup fiskerlejer.
- * Særbog. 152 s, ill, ikke i handelen. Ovennævnte skoleartikel med et til-læg om udviklingen frem til 1985.
- * Helsingør - som fotografen så det/Kronborg. Billedhefte på 32 sider. Kr.20.

Frederiksborg Amts Historiske Samfund:

- * Årbog 1985. 136 s, ill, kr.85. Temahefte: Frederiksborg Amt 1940-45 - Hverdag - Modstand - Befrielse.
- * Årbog 1986. 96 s, ill, kr.85. Bl.a. om pension Solhøj i Hornbæk og Kronborgs fæstningsværker

Historisk forening for Tikøb og omegn:

- * Egebækken. Fotokopieret medlemsblad med lokalhistoriske artikler. Udgivelse påbegyndt 1985. Hidtil to numre.

Hellebæk-Aalsgaard Egnshistoriske Forening

- * Egnshistoriske beretninger 18. 56 s, ill, kr.50. Om Ibsens Nora og en drengs erindringer.
- * Egnshistoriske beretninger 19. 36 s, ill, kr.40. Om Proberhuset og "den store hemmelighed".

Juleheftet:

- * Folk og minder fra Nordsjælland. 1985 50 s, ill, kr.75. Bl.a. Med Fattig-Holm i Nordsjælland, Kvindens vilkår i det helsingør-ske handelsliv, Toldens og smuglernes Helsingør og efterretninger om Hornbæk sø.

- * Folk og minder fra Nordsjælland. 1986 50 s, ill, kr.80. Bl.a. om Kronborg - Havets hersker, en helsingørsk skolemand og de nordsjællandske milepæle.

Selskabet til bevarelse af gamle bygninger i Helsingør

- * Huse i Helsingør. Årbog 1986. 80 s, ill, kr.60. Artikler om brygger Carl Wiibroes nu nedrevne villa.

